Sisäministeriö
Inrikesministeriet

4.6.2021

Tuuli Tuunanen
Roope Jokinen

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen vuosikertomus 2020; eduskunnan hyväksymät lausumat työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa koskevin osin (K 3/2021 vp)

Sisäministeriö esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksen eduskunnalle 2018 (K 6/2018 vp – EK 45/2018 vp) käsittelyssä eduskunta edellytti, että valtioneuvosto:

1. laatii tarvittavat lainsäädäntömuutokset sen mahdollistamiseksi, että pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman saaneiden perheenyhdistämishakemuksiin ei sovelleta toimeentuloedellytystä.

Hallitusohjelmassa todetaan, että selvitetään perheenyhdistämiseen liittyviä ongelmia sekä kansainvälistä suojaa saavien perheenkokoajiin sovellettavien tulorajojen kohtuullisuutta ottaen huomioon perhe-elämän suoja, lapsen edun toteutuminen ja muissa Pohjoismaissa sovellettavien toimeentuloedellytysten taso ja käytännöt. Toimeentuloedellytyksen soveltaminen kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella oleskeluluvan saaneisiin alaikäisiin perheenkokoajiin lopetetaan.

Hallitus on 15.7.2020 asettanut hankkeen kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheenyhdistämistä koskevan lainsäädännön arvioimiseksi perhe-elämän suojan ja lapsen edun toteutumisen edistämiseksi. Hankkeen tavoitteena on valmistella tarvittavat säädösmuutokset ulkomaalaislakiin (301/2004) toimeentuloedellytyksen poistamiseksi kansainvälistä suojelua saavien alaikäisten henkilöiden perheenjäsenten oleskeluluvan edellytyksenä. Lisäksi hankkeessa selvitetään toimeentuloedellytysten vaikutusta pakolaisaseman ja toissijaista suojelua saaneiden perhe-elämän suojaan ja perheenyhdistämisen toteutumiseen. Hankkeessa selvitetään myös perheenyhdistämiseen liittyviä ongelmia ja arvioidaan muita mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita hallitusohjelman mukaisesti ja erityisesti yhdenvertaisuusvaltuutetun kansainvälistä suojelua saaneiden perheenyhdistämistä koskevan, 3.3.2020 julkaistussa selvityksessä ”Lapset ilman perhettä - Kansainvälistä suojelua saaneiden alaikäisten perheenyhdistäminen” esitettyjen suositusten pohjalta.

Hanke on asetettu 1.8.2020 - 30.6.2021 väliseksi ajaksi mutta hankkeen toimikautta tullaan pidentämään. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2021.

2. selvittää lainsäädännön mahdolliset muutostarpeet ihmiskaupan uhrien auttamisen ja rikosprosessin kytköksen heikentämisen, auttamisen uhrilähtöisyyden vahvistamisen sekä ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan perusteiden osalta.

Sisäministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat tilanneet selvityksen siitä, millaisin perustein ihmiskaupan uhreille myönnetään oleskelulupia. Selvitys on käynnistynyt

keväällä 2021 ja se julkaistaan alkusyksystä 2021. Selvityksen tekee kansallisena ihmiskaupparaportoijana toimiva yhdenvertaisuusvaltuutettu. Tutkimushankkeelle on nimetty ohjausryhmä, joka seuraa hankkeen etenemistä ja sen tavoitteiden täyttymistä.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää ihmiskaupan uhrille ulkomaalaislain 52 a §:n nojalla myönnettävän oleskeluluvan perusteita. Tarkoituksena on muun muassa tarkastella Maahanmuuttoviraston soveltamiskäytäntöä tutkimuksen kohteeksi valikoituvalla ajanjaksolla. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa sellaista objektiivista ja kattavaan aineistoanalyysiin perustuvaa tietoa, jota voidaan hyödyntää sen arvioimisessa, onko ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan perusteiden osalta tarpeen tehdä lainsäädäntömuutoksia vai voidaanko mahdollisiin tutkimuksen johdosta syntyneisiin havaintoihin vaikuttaa muilla keinoin, kuten soveltamiskäytäntöjen arvioimisella, ohjeistuksella tai koulutuksella.

Työministeri Tuula Haatainen on asettanut 12.3.2020 ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyn alatyöryhmän työvoiman maahanmuuton kehittämishankkeen puitteisiin (VN/7584/2020). Asettamispäätöksen mukaan alatyöryhmän tehtävänä on tarkastella muun ohella myös ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan edellytyksiä. Valmisteilla olevasta tutkimuksesta saatavaa tutkimustietoa on tarkoitus hyödyntää työryhmän työskentelyssä. Selvityksen tuloksia voidaan hyödyntää myös laajemmin valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisessa työssä.